

NEMARNOST POSADE KAO OSIGURANI RIZIK

VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Presuda broj: Revt 152/03-2 od 6. listopada 2004.

Vijeće: Jakob Miletić, kao predsjednik vijeća,
Katarina Buljan, Vjera Delić, dr. sc. Ivan Kaladić
i mr. sc. Andrija Eraković, kao članovi vijeća

Okolnost da posada broda nije održavala stalnu stražu u strojarnici prije potonuća broda ocijenjena je kao nemarnost posade u odnosu na rukovanje brodom. Prema pravilima za osiguranje pomorskih brodova nemarnost posade predstavlja osigurani rizik, pa ta okolnost ne isključuje obvezu osiguratelja.

Predmet spora je zahtjev za isplatu iznosa od 902.250,00 kn, kao naknade štete nastale potonućem broda. Vlasnik broda, kao tužitelj, tužbom zahtijeva isplatu naknade štete temeljem ugovora o osiguranju sklopljenog s tuženim dana 13. lipnja 1995. godine. Među strankama je sklopljen ugovor o osiguranju pomorskog broda K. za razdoblje od 2. lipnja 1995. do 1. lipnja 1996. godine, kojim je osiguran trup, motor i oprema broda na osiguranu svotu od ukupno 902.250,00 kn. Sastavni dio tog ugovora o osiguranju čine Pravila za osiguranje pomorskih brodova (dalje: Pravila). Prema čl. 2. st. 1. Pravila osiguranjem su pokriveni, uz ostale, i rizici plovidbene nezgode, kao što su potonuce (toč. 1.), posljedice skrivene mane i zamora materijala u trupu, strojeva i opreme (toč. 9.), te nemarnost zapovjednika, peljara i posade broda u odnosu na rukovanje brodom (toč. 18.).

U postupku pred nižestupanjskim sudovima (Trgovačkim sudom u Splitu i Visokim trgovačkim sudom Republike Hrvatske) utvrđeno je da je tužitelj bio vlasnik ribarskog broda – kočarice K. koji je dana 21. kolovoza 1995. godine potonuo, a nakon što je u strojarnicu broda prodrla voda. U travnju 1995. godine brod je bio na remontu, nakon čega mu je izdana privremena svjedodžba važeća do 28. rujna 1995. godine, a temeljem koje je brod bio sposoban za plovidbu. Dana 27. srpnja 1995. godine tužitelj je ishodio dozvolu za ribarenje tim brodom. Na brodu su bila ukrcana tri člana posade od kojih je jedan bio zapovjednik, drugi strojar, a treći kuhar. Neposredno prije nezgode posada broda nalazila se u salonu gdje su jeli, a kada su čuli čudni šum motora otišli su u strojarnicu i tamo zatekli puno vode (mora), te ugašen motor. Nakon toga brod je potonuo u roku od par minuta. Prema nalazu Pomorskog fakulteta u Rijeci uzrok prodora vode u strojarnicu broda je skrivena mana usisnog ventila ili cjevovoda, a uzrok potonuća broda je nečuvanje straže u strojarnici broda, kao propust posade.

Temeljem tako utvrđenog činjeničnog stanja Trgovački sud u Splitu presudom broj: P-378/99 od 22. srpnja 2002. godine, usvojio je tužbeni zahtjev i tuženog obvezao na isplatu tužitelju iznosa od 902.250,00 kn sa zakonskom zateznom kamatom počevši od 15. studenoga 1995. godine do isplate, te parničnog troška od 182.019,75 kn. Protiv presude suda prvog stupnja žalbu je uložio tuženik. Presudom Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, broj: PŽ-344/03 od 20. svibnja 2003. godine žalba je odbijena i potvrđena je prvostupanjska presuda.

Protiv drugostupanjske pravomoćne presude tuženi je izjavio reviziju pobijajući je iz svih revizijskih razloga (čl. 385. st. 1. toč. 1-3. Zakona o parničnom postupku – “Narodne novine”, broj: 53/91, 91/92 i 112/99 – dalje: ZPP), predloživši njeno preinačenje odbijanjem tužbenog zahtjeva. Tužitelj je odgovorio na reviziju tužene predloživši njeno odbijanje. Državni odvjetnik Republike Hrvatske nije se izjasnio o reviziji.

Vrhovni sud Republike Hrvatske reviziju je odbio kao neosnovanu. Istaknuo je da osim paušalnog pozivanja na revizijski razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka revident konkretno ne navodi u čemu bi se sastojala ta povreda. Ispitujući pobijanu presudu Vrhovni sud Republike Hrvatske nije našao da bi bila počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 10. ZPP-a na koju temeljem odredbe čl. 386. ZPP-a taj sud pazi po službenoj dužnosti. Vrhovni sud Republike Hrvatske ocijenio je da ne postoji ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava.

Nesporna je činjenica da 30-40 minuta prije potonuća broda u strojarnici nije održavana stalna straža, a to je bila obveza posade. Svrha čuvanja stalne straže u strojarnici jest da se na vrijeme mogu uočiti i otkloniti izvanredne okolnosti u koje svakako spada i prodor vode u strojarnicu kroz usisni ventil ili cijev. Takav propust imao je za posljedicu potonuća broda (posada je prekasno uočila prodor vode u strojarnicu). Zbog toga je nužan zaključak da je upravo nemarnost posade u rukovanju brodom dovela do nastanka štetnog događaja, a to je osigurani rizik u smislu čl. 2. st. 1. toč. 18. Pravila.

Svjedodžba o sposobnosti za plovidbu izdana od Hrvatskog registra brodova 28. travnja 1995. godine govori u pravcu toga da je brod bio pregledan i ocijenjen ispravnim i sposoban za plovidbu, pa su izvanredni prodor vode kroz usisni ventil, odnosno cjevovod, vještaci ocijenili skrivenom manom, a taj rizik je također obuhvaćen ugovorom o osiguranju u smislu čl. 2. st. 1. toč. 9. Pravila.

Vrhovni sud Republike Hrvatske ocijenio je da je za ovaj spor irelevantna činjenica da su svjedoci (članovi posade) mijenjali svoje iskaze glede uzroka potonuća broda i odustali od prethodnog mišljenja da bi uzrok potonuća broda bila njegova starost. Činjenica je da ove osobe niti imaju stručno znanje niti su kompetentne ocjenjivati uzrok nastanka nezgode, a to je isključivo u nadležnosti stručnjaka – vještaka, na čijem nalazu su nižestupanjski sudovi utemeljili svoje odluke. Kada se uzme u obzir

činjenica da je potonuće broda upravo posljedica nemarnog postupanja posade broda (propustili su stražariti u strojarnici zbog čega nisu na vrijeme uočili i zaustavili prodor vode u strojarnici), onda je potpuno razumljivo da su ovi svjedoci, nastojeći otkloniti odgovornost sa sebe, isticali starost broda kao uzrok njegovog potonuća.

Suprotno revizijskim navodima, uzročno posljedična veza između postojanja skrivene mane i nemarnog postupanja posade, a što je dovelo do potonuća broda, ocijenjena je u nalazu vještaka. Prema nalazu i mišljenju vještaka da je posada bila u strojarnici na vrijeme spriječio bi se prodor vode i time izbjeglo potonuće broda. Stoga je sve prigovore tužene u tom pravcu Vrhovni sud Republike Hrvatske ocijenio kao neosnovane.

Svi ostali revizijski navodi tužene upiru na pogrešno utvrđeno činjenično stanje, a iz tih razloga izjavljivanje revizije nije dopušteno (čl. 385. st. 3. ZPP-a).

Zbog navedenog Vrhovni sud Republike Hrvatske temeljem odredbe čl. 393. ZPP-a odbio je reviziju kao neosnovanu.

Dr. sc. Vesna Skorupan Wolff, znanstveni suradnik
Jadranski zavod HAZU

Summary:

NEGLIGENCE OF THE CREW AS AN INSURED RISK

The circumstance that the ship crew had not maintained the permanent guard duty in the engine room before the ship sank has been characterized as negligence of the crew in relation to the operation of the ship. In accordance with the rules for insurance of sea-going ships, negligence of the crew constitutes an insured risk, so this circumstance does not exclude the liability of the insurer.